

KRATKE VIJESTI

IZDANA "METODOLOGIJA IZRAČUNA UŠTEDA PRILIKOM KRUŽNE OBNOVE NAPUŠTENIH ZGRADA"

Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine izdalo je publikaciju "Metodologija izračuna ušteta prilikom kružne obnove napuštenih zgrada", u kojoj su objavljene upute za izračun energetske svojstva zgrada koje se ne koriste, ili su napuštene ili zapuštene, neovisno o tome ima li zgrada status pojedinačnoga zaštićenog kulturnog dobra te nalazi li se unutar zaštićene kulturno-povijesne cjeline.

Metodologija je izrađena kao aktivnost programa Konkurentnost i kohezija 2021. – 2027., u sklopu cilja politike 2. "Zelenija, otporna Europa s niskom razinom emisija ugljika koja prelazi na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika promicanjem prijelaza na čistu i pravednu energiju, zelenih i plavih ulaganja, kružnoga gospodarstva, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama, sprječavanja rizika i upravljanja rizicima te održive gradske mobilnosti".

Metodologija sadržava koncizne upute na temelju kojih se može provjeriti postiže li se obnovom zgrade na godinu najmanje 50 % uštete energije potrebne za grijanje te najmanje 30 % uštete primarne energije u odnosu na projektiranu potrošnju energije prije obnove. Pritom metodologijom nisu obuhvaćene nedovršene zgrade i zgrade koje su predviđene za rušenje.

Izračun energetske svojstva napuštene zgrade provodi se na temelju važećih zakonskih i podzakonskih propisa, a ova metodologija nudi rješenja koja je moguće promijeniti u slučaju potrebe za izračunom ušteta pri promjeni namjene ili korisne grijane površine napuštene zgrade. Osim toga metodologija nudi rje-

šenja za izračun energetske svojstva za zgrade s projektnom dokumentacijom i bez nje.

Metodologija uključuje i prijedlog kriterija za ocjenjivanje u svrhu objave poziva za dodjelu bespovratnih sredstava (prijedlog bodovanja vezan uz ostvarene energetske uštete). Kriteriji se sastoje od četiriju faktora koji će se izračunavati u postocima. Faktori su godišnja toplinska energija potrebna za grijanje, projektirana godišnja primarna energija, udio isporučene energije koja će biti proizvedena iz obnovljivih izvora energije i projektirana godišnja primarna energija u odnosu na prag postavljen za zgrade gotovo nulte energije. ▀

ODRŽAN SASTANAK S EUROPSKOM KOORDINATORICOM ZA PROMETNI KORIDOR BALTIČKO MORE – JADRANSKO MORE

Državni tajnik Ministarstva mora, prometa i infrastrukture Tomislav Mihotić sudjelovao je na sastanku s EU-ovom koordinatoricom za koridor Baltičko more – Jadransko more Anne Elisabet Jensen koji je održan 28. i 29. studenoga 2024. u Splitu. Sastanku su nazočili i župan Splitsko-dalmatinske županije Blaženko Boban sa suradnicima te predstavnici *Hrvatskih cesta*, *Hrvatskih autocesta*, *HŽ Infrastrukture* te *Lučke uprave Split*. Tom prigodom razgovaralo se o prioritetima unutar koridora Baltičko more – Jadransko more, o izazovima u provedbi ključnih infrastrukturnih projekata i o trenutnim i planiranim projektima, a težište je bilo na novoj pruzi Rijeka – Zagreb, revitalizaciji pruge prema Splitu i razvoju logističkih kapaciteta Splita.

Državni tajnik Tomislav Mihotić istaknuo je važnost suradnje u razvoju koridora Baltičko more – Jadransko more i njegovu važnost za Hrvatsku i Europu. Taj koridor nije samo prometna poveznica između

sjevera i juga, već i most koji potiče gospodarsku suradnju, regionalnu integraciju i održivu mobilnost. Kao poseban uspjeh za Hrvatsku izdvojio je nedavno proširene koridora do Splita, što učvršćuje položaj Splita i Dalmacije unutar europske prometne mreže te potvrđuje stratešku ulogu Splita kao ključnog čvorišta za pomorske, željezničke i cestovne veze u jadranskoj regiji. Također je istaknuo potrebu za koordiniranim radom i znatnim ulaganjima kako bi se ispunili zahtjevi postavljeni TEN-T uredbom za daljnji razvoj toga koridora. Mihotić je rekao i to kako je Hrvatska u cijelosti predana tome cilju i da u tome vidi priliku za daljnju integraciju u europsku prometnu mrežu, unaprjeđenje povezanosti i poticanje održivoga gospodarskog rasta. Također je rekao kako je sastanak vrijedna prilika za razmjenu informacija o trenutnim projektima, rješavanje izazova s kojima se suočavamo te istraživanje načina za produblivanje zajedničke suradnje.

Europska koordinatorica Jensen istaknula je kako očekuje dobru i kvalitetnu suradnju na svim ključnim projektima u Republici Hrvatskoj. Koridor Baltičko more – Jadransko more proteže se od poljskih luka Gdanjska, Gdynie, Szczecina i Świnoujścia na Baltičkome moru, preko srednje Europe do hrvatskih luka Rijeke i Splita na Jadranskome moru, uključujući zapadni ogranak prema Italiji, s lukama poput Venecije i Trsta, te je ključan za razvoj održivoga i učinkovitoga prometnog sustava u Europi. Koridor obuhvaća više od 10.000 kilometara željezničkih pruga i više od 5500 kilometara cesta, povezuje multimodalne terminale u 12 morskih luka, pet riječnih luka na Dunavu i 28 terminala za kombinirani prijevoz. Također uključuje 52 urbana čvorišta, među kojima su glavni gradovi Zagreb, Varšava, Beč, Bratislava i Budimpešta, te 17 zračnih luka s godišnjim opsegom prometa većim od 12 milijuna putnika. ▀

KRATKE VIJESTI

OTVORENA POUČNA STAZA U POSJETITELJSKOME CENTRU *DRAVSKA PRIČA*

Okupljanjem u Posjetiteljskome centru *Dravska priča* svečano je otvorena Poučna staza *Drava Life*, završna aktivnost u sklopu istoimenog projekta usmjerenog na revitalizaciju rijeke Drave i očuvanje njezinih ekosustava. Poučna staza duga je 5714 metara i opremljena s 25 info-edukativnih tabli koje posjetiteljima približavaju vrijednosti zaštićenih područja, biljnog i životinjskog svijeta rijeke Drave. U sklopu staze izgrađene su i dvije nove promatračnice koje pružaju jedinstvenu priliku za uživanje u prirodi i promatranju ptica.

U sklopu projekta 2017. dodatno je opremljena bioistraživačka stanica u Posjetiteljskom centru *Dravska priča*, što je unaprijedilo istraživački i edukativni rad. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravске županije brine o zaštiti, predstavljanju i promociji zaštićenih dijelova prirode i upravlja sa 16 zaštićenih dijelova prirode i ekološkom mrežom u području Virovitičko-podravске županije. Rijeka Drava najvažnije je zaštićeno područje te županije. Javna ustanova ulaže velike napore kako bi povećala razinu svijesti lokalnog stanovništva o važnosti očuvanja ekosustava, a težište je na dobrobiti zaštićenih područja za kvalitetu života i njihovu održivome gospodarskom i turističkom potencijalu. Tijekom projekta, koji je započeo 2015., a završio 30. studenoga 2024., na šest lokacija obnove u trima županijama, Koprivničko-križevačkoj, Varaždinskoj i Virovitičko-podravskoj, ostvarene su brojne aktivnosti, uključujući obnovu rijeke, povećanje razine sigurnosti od poplava te jačanje rekreacijskog potencijala za lokalno stanovništvo.

Kako bi se osigurala zaštita za buduće generacije, područje projekta *Drava Life* postalo je dio prvoga svjetskog Petodržavnog UNESCO rezervata biosfere Mura – Drava – Dunav (MDD) Projekt obuhvaća područja Austrije, Slovenije, Hrvatske, Mađarske i Srbije, čime je Drava uključena u globalnu mrežu najpoznatijih prirodnih područja. ▀

RADOVI NA RESTAURACIJI RUKAVCA OTOK VIRJE U SKLOPU EU-OVA PROJEKTA *DRAVA LIFE*

Hrvatske vode, Vodnogospodarski odjel za Muru i gornju Dravu, u ulozu vodećeg partnera i nositelja zahvata, provode EU-ov projekt *Drava Life – Integrated River Management*. Glavni cilj tog *Life* projekta jest primjerima restauracije duž hrvatskog toka rijeke Drave potaknuti nekonvencionalne, inovativne, suvremene i održive prakse integriranog upravljanja nizinskim rijekama u Hrvatskoj i regiji. Projektom se želi poboljšati ekološko i morfološko stanje rijeke Drave u Hrvatskoj, na ukupno osam lokacija u pet županija međunarodnom i nacionalnom suradnjom svih dionika riječnog prostora.

U sklopu projekta predviđena je razrada i implementacija više od 40 konkretnih aktivnosti. Jedna od aktualnih aktivnosti jest restauracija rukavca duljine 1,35 kilometara i djelomična razgradnja postojeće obaloutvrde na desnoobalnoj inundaciji rijeke Drave od riječnog kilometra 312 do 314 u naselju Otoku Virju, na području općine Cestice u Varaždinskoj županiji.

Glavna svrha tog zahvata jest dovođenje vode u rukavac kod manjih protoka rijeke te poticanje morfološke i biološke dinamike u rukavcu i u glavnome koritu Drave, ostavljajući mogućnost stvaranja novih staništa za ptice na strmim obalama i sprudovima koji će se formirati između rukavca i glavnoga korita.

Rukavac Otok Virje nalazi se na području rijeke Drave, uzvodno od akumulacijskog jezera HE-a Varaždin – Ormoško jezero i cestovnog mosta Otok Virje – Ormož. Rukavac Drave u sadašnjemu stanju sa svoje uzvodne strane nije spojen s rijekom, već voda u njega povremeno ulazi s nizvodne strane. Područje obuhvata uglavnom je obraslo visokom vegetacijom, sa širim potezima šumskih površina uz sam tok rijeke Drave.

Rukavac je projektiran na 95-postotno trajanje vodostaja Drave, a protočnost će ovisiti o operativnome radu HE-a Formin u Sloveniji i HE-a Varaždin u Hrvatskoj. Nagibi pokosa rukavca iznose 1 : 2 i 1 : 4, širina dna novoizvedenoga korita je do 11 m, a količina iskopa procjenjuje se na oko 65.000 m³. S obnovom rukavca smanjit će se pritisak matice Drave na lijevu obalu kod Ormoža, a povećati protočni kapacitet u slučaju poplava i podignuti razine podzemnih voda u poplavnim šumama.

Trenutačno je prokopano oko 600 metara novoga korita rukavca, utvrđuju se pristupni putevi iskopanim materijalom te se uklanja vegetacija s trase rukavca, a nedavno je započelo i uklanjanje postojeće obaloutvrde u duljini od 300 metara. Kamenje iz obaloutvrde koristit će se za fiksiranje i zaštitu ulaza u rukavac. Do travnja 2025., ovisno o vremenskim uvjetima na terenu, planira se izgraditi i biološka vodogradnja u konkavi rukavca za zaštitu od ubrzane erozije. ▀

REKONSTRUKCIJA LIJEVOGA OBALNOG ZIDA UZ RIJEKU KARIŠNICU

Rekonstrukcijom lijevoga obalnog zida uz rijeku Karišnicu povećane su mjere zaštite od poplava za kulturno dobro i aktivnu obranu od poplava te je smanjen rizik ugroze materijalnih i kulturnih dobara na tome području. Dioncima u sustavu obrane od poplava osigurani su više-

KRATKE VIJESTI

struko učinkovitija provedba preventivne obrane od poplava i mogućnost provođenja bolje aktivne obrane od poplave.

Rijeka Karišnica protječe krškim područjem sjeverno od grada Benkovca, formirajući povremeni površinski tok u gornjemu dijelu sliva, na području Popovića i Donjeg Karina, duljine oko 5,5 kilometara. U donjemu dijelu sliva, duljine oko 2,4 kilometra, od Paulića mlina do mora, rijeka presuši samo za duljih sušnih razdoblja, tok je uglavnom stalan i meandrirajući kroz plitko kanjonsko područje. Ukupna duljina toka Karišnice je oko 7,9 kilometara, a površina sliva oko 58 kvadratnih kilometara.

Prije rekonstrukcije obalni zid bio je izgrađen radi zaštite lijeve obale od erozije na dionici uz postojeći posjed samostana i znatno oštećen na cijeloj dionici, dok je na pojedinim dijelovima bio potpuno urušen. Vrijeme nastanka zida nije poznato, ali je po njegovu stanju i načinu gradnje vidljivo da je građen u davnijoj prošlosti. Visina obalnog zida bila je do tri metra, a iznad razine mora oko 1,5 metara. Način temeljenja zida nije bio poznat, ali se po postojećemu geodetskom snimku moglo zaključiti da je zid bio izveden bez posebnog temelja, slaganjem na kamenome nabačaju ili na deponij na pokosu lijeve obale. Zbog cjelokupnoga lošeg stanja zida bila je potrebna rekonstrukcija na cijeloj dionici kako bi se spriječilo daljnje rušenje, koje bi u konačnici izazvalo veću eroziju zaobalnog zemljišta, čime bi se ugrozila i stabilnost zgrade samostana.

Pretpostavka je da je upravo zbog neadekvatnog temeljenja u davnijoj prošlosti, a uslijed erozijskog djelovanja rijeke i zaobalnih podzemnih voda došlo do oštećivanja i urušavanja obalnog zida. Kako bi se povećala razina sigurnosti obrane od poplava, rekonstruiran je obalni zid. Novi obalni zid jest armiranobetonska konstrukcija visine 2,75 metara, dimenzioniran na protok nešto dulji od protoka 50-godišnjega povratnog perioda.

Radovi na rekonstrukciji obalnog zida započeti su 20. prosinca 2022., a završeni 11. lipnja 2024. Ukupna cijena ugovorenih radova iznosi 377 tisuća eura bez PDV-a, a sufinancirani su sredstvima Europske unije, iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026.

Vodotok rijeke Karišnice bujičnog je karaktera te uslijed prolaska velikih vodnih valova dolazi do erozije obala i mjestimičnog plavljenja okolnog zemljišta. Dionica vodotoka koja je najugroženija erozijom i poplavama upravo je obala uz samostanski kompleks zbog brze propagacije vodnih valova.

Izgradnjom zaštitne građevine omogućen je neometan i siguran tok do Karinskog mora, obala je zaštićena od erozivnog djelovanja te su od plavljenja i štetnog djelovanja zaštićeni spomenik kulture i zemljište oko njega.

Zbog očekivanoga velikog intenziteta oborina i brze propagacije vodnih valova Karišnice, uzimajući u obzir ruševno stanje stare obaloutvrde i nedostatan kapacitet postojećega korita, na dionici obuhvaćenoj projektom postojala je realna opasnost od uništavanja kulturne baštine koncentrirane na tome području. S obzirom na to da je prostor na kojemu se nalazi samostanski kompleks ugrožen poplavama, izgradnjom obalnog zida, čija je primarna svrha obrana zaobalja od poplava, očekuje se pozitivan utjecaj na kulturnu baštinu. ■

MEDIMURSKE VODE PRVE U HRVATSKOJ DOBILE NOVU LICENCU ZA PRUŽANJE USLUGA JAVNE VODOOPSKRBE I ODVODNJE

Ulaskom u Europsku uniju u sektoru javne vodoopskrbe i javne odvodnje u Republici Hrvatskoj započelo se s prilagodbama te su se, nakon donošenja Zakona o vodnim uslugama i provedbenih uredbi, uspostavljanja uslužnih područja, odre-

đivanja njihovih granica i društva preuzimatelja, javni isporučitelji vodnih usluga morali integrirati po principu "jedan isporučitelj na jednome uslužnom području". Na konferenciji za medije održanoj 19. studenoga 2024. u prostorijama *Međimurskih voda* zamjenik generalnog direktora *Hrvatskih voda* Davor Vukmirić podsjetio je da je Zakonom o vodama određeno ukupno 41 uslužno područje umjesto dotadašnjih 156. Područje Međimurske županije uslužno je područje broj 1, a javni isporučitelj su *Međimurske vode d.o.o.* za javnu vodoopskrbu i javnu odvodnju. Svaki isporučitelj vodnih usluga mora ispuniti opće i posebne uvjete za početak poslovanja prema Uredbi o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti vodnih usluga koje je Republika Hrvatska potpisala ulaskom u EU. Do sada je izdano sedam licenci, pet je u očekivanju odobrenja, a 20-ak u zadnjoj fazi predaje zahtjeva. Europska unija, koja i osigurava većinu novca za takve investicije, je zbog racionalizacije poslovanja zahtijevala da se njihov broj smanji za gotovo četvrtinu, a da one koje ostaju moraju proći proces licenciranja.

Davor Vukmirić objasnio je da se integracija i licenciranje provode kako bi se uspostavio učinkovitiji sustav i smanjili troškovi objedinjavanjem javne nabave i racionalizacijom drugih parametara. Istaknuo je kako je važno taj proces bezuvjetno završiti do kraja 2024., jer je to preduvjet za dobivanje sljedeće tranše od 991 milijun eura europskih sredstava, pa je ispunjenje tog indikatora nacionalni interes. Istaknuo je kako su *Međimurske vode* prve u Hrvatskoj uspješno završile proces licenciranja kao integrirani javni isporučitelj vodnih usluga. Početkom listopada izdano im je rješenje Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije o ispunjavanju općih i posebnih uvjeta za početak poslovanja, čime je reforma na uslužnome području Međimurske župa-

KRATKE VIJESTI

nije uspješno implementirana. Posebne čestitke uputio je direktorici Sunčani Glavini i timu koji je radio na ostvarivanju toga važnog cilja. Također, zahvalio je *Međimurskim vodama* na izvrsnoj suradnji, na primjer, u dovršetku dviju velikih aglomeracija u Murskome Središću i Donjoj Dubravi, ukupne vrijednosti oko 83 milijuna eura. Kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti odobreno je dodatnih 25 milijuna eura, kojima je obuhvaćeno 17 investicija s rokom dovršetka 31. prosinca 2025.

Direktorica *Međimurskih voda* Sunčana Glavina izrazila je zadovoljstvo time što su *Međimurske vode* prve privede kraju proces licenciranja, što znači da su ispunile sve opće i posebne uvjete vezane uz brojnost, kvalitetu i stručnost svojih zaposlenika. Licenca će im omogućiti prijave i na buduće natječaje i projekte jer već sada imaju spremne aglomeracije Podturen, vrijednosti 65 milijuna eura, Podbrest, vrijednosti 30 milijuna eura, i Donji Kraljevec, vrijednosti 12 milijuna eura. Gradonačelnica grada Čakovca Ljerka Cividini istaknula je kako je dobivanje te licence vrlo važno za *Međimurske vode* jer im pruža mogućnost daljnjih prijava na europske fondove. Radi se o investicijama koje ne bi bilo moguće financirati samo iz pojedinih proračuna jedinica lokalne samouprave ili sredstvima *Međimurskih voda*. Zahvalila je *Hrvatskim vodama* na uspješnoj suradnji i velikome doprinosu. ■

NA DANIMA POMORSTVA POTPISANI UGOVORI KOJIMA JE OSIGURANO 56 MILIJUNA EURA EUROPSKIH SREDSTAVA ZA RAZVOJ KOMUNALNIH LUKA

U sklopu Dana pomorstva i unutarnje plovidbe 2024., koje Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture tradicionalno organizira u povodu blagdana Sv. Nikole, zaštitnika pomoraca i brodaraca, 6. pro-

sinca 2024. potpisani su ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava za financiranje šest novih projekata gradnje lučke infrastrukture i komunalnih vezova.

Sredstva su dodijeljena iz programa Konkurentnost i kohezija 2021. – 2027. putem ugovora sklopljenih između županijskih lučkih uprava, Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, koje zastupa potpredsjednik Vlade i ministar Oleg Butković, te Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (SAFU), koju zastupa ravnatelj Dragan Jelić.

Put do EU-ova financiranja svojih razvojnih projekata luke Rovinj, Murter, Martinšćica na otoku Cresu, Krk, Dajla-Belveder i Prvič Šepurine započele su prijavom na poziv za sufinanciranje unaprjeđenja lučke infrastrukture i komunalnih vezova, koji je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture objavilo u travnju ove godine. Sredstva iz EU-ovih fondova bit će iskorištena za izgradnju vanjskih lučkih građevina, odnosno lukobrana, valobrana i obaloutvrda, i privezišta, odnosno gatova, pontona i riva, radi podizanja kapaciteta i komunalnog standarda te uspostave sigurne i kvalitetne prometne povezanosti lokalnog stanovništva.

Izgradnjom nešto manje od tri stotine novih komunalnih vezova kroz projekte s potporom iz EU-ovih fondova napraviti će se velik iskorak u rješavanju problema pronalaska mjesta na vezu u komunalnome dijelu manjih luka. Krajem 2027. luka Martinšćica trebala bi imati 50 komunalnih vezova više, luka Dajla-Belveder 63, a luka Krk 165 dodatnih mjesta za vezivanje brodova. ■

POTPISAN UGOVOR ZA IZRADU IDEJNOG PROJEKTA SKRADNIK – KRASICA – TIJANI

HŽ Infrastruktura potpisala je ugovor za izradu idejnog projekta za novu dvoko-

losiječnu željezničku prugu na dionici Skradnik – Krasica – Tijani vrijedan gotovo tri milijuna eura. Ugovor je potpisan sa zajednicom gospodarskih subjekata koju čine *Granova d.o.o.*, *ŽPD d.d.*, *BBD-Bridge & Building Design d.o.o.* i *Geotehnički studio d.o.o.* Rok za izradu idejnog projekta je 15 mjeseci, a s 85 posto sufinancira se iz EU-ovih fondova, odnosno Instrumenta za povezivanje Europe (CEF), dok se preostali dio financira iz Državnog proračuna. Ugovor obuhvaća izvođenje pripremnih radova (geodetski i geotehnički istražni radovi), izradu idejnog projekta sa svim potrebnim popratnim elaboratima te ishođenje lokacijske dozvole.

Novoplanirana željeznička pruga na dionici Skradnik – Krasica – Tijani, duljine 72 km, nalazi se na području Primorsko-goranske i Karlovačke županije te je sastavni dio željezničkog pravca od Rijeke do Zagreba. Prema definiranim smjernicama razvoja Transeuropske prometne mreže, nova je pruga sastavni dio čak triju prometnih koridora (od ukupno devet): Baltičko more – Jadransko more, Mediteranski koridor te Zapadni Balkan – istočni Mediteran, čime ona postaje dijelom najvažnije željezničke veze koja povezuje gradove i prometna čvorišta. Ciljevi izgradnje nove dvokolosiječne pruge jesu uklanjanje uskih grla, stvaranje jedinstvenoga prometnog pravca Rijeka – Zagreb – Budimpešta te poboljšanje željezničke usluge visokim standardima, skraćivanje vremena putovanja i stvaranje konkurentnoga željezničkog prometa uz mogućnost daljnjeg razvoja te stvaranje preduvjeta za razvoj ostalih gospodarskih grana. ■

PREDSTAVNICIMA 22 ITU GRADA URUČENE POVELJE O URBANOM RAZVOJU REPUBLIKE HRVATSKE

U sklopu konferencije "Urbana agenda za Hrvatsku – Urbani razvoj" Andrej Plen-

KRATKE VIJESTI

ković, predsjednik Vlade Republike Hrvatske, u prisustvu Šime Erlića, ministra regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, te Branka Bačića, potpredsjednika Vlade i ministra prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, predstavnicima 22 ITU grada uručio je Povelju o urbanom razvoju Republike Hrvatske. Tom se prigodom osvrnuo na važnost ravnomjernoga regionalnoga razvoja Hrvatske kao jednog od ciljeva Vlade, koja proteklih osam godina radi na uspostavi dijaloga i partnerstva između središnje razine vlasti te gradova, županija i općina. U svojem uvodnom govoru premijer Plenković kazao je riječ o jednome ogromnom procesu koji je zajednički kreiran radi ulaganja i financiranja razvojnih projekata, što je u novoj financijskoj perspektivi dignuto na višu razinu, na kojoj je na raspolaganju 830 milijuna eura, odnosno više od milijardu eura za projekte i policentrični razvoj Hrvatske.

Povelja o urbanom razvoju Republike Hrvatske uručena je na temelju Zaključka Vlade te iskazane suglasnosti gradova, a njezinom provedbom stvorit će se uvjeti za uspostavu kontinuiranog dijaloga, partnerstva i suradnje svih relevantnih dionika te za unaprjeđenje postojeće zakonodavne regulative za urbani razvoj.

Potpredsjednik Vlade i ministar Branko Bačić kazao je kako su urbana središta i gradovi oduvijek bili pokretači i gospodarskog razvoja i rasta u povijesti, a u Hrvatskoj svjedočimo vrlo uspješnim realizacijama izgradnji urbanih središta koja su do te mjere kvalitetno i dobro osmišljena da je velik dio naših gradova ne samo uz obalu, nego i u kontinentalnome djelu Hrvatske postao djelom svjetske kulturne baštine pod zaštitom UNESCO-a. "Ministarstvo graditeljstva provodi nekoliko projekata u koje su uključeni brojni gradovi bilo kroz izradu nove strategije urbane i zelene politike bilo kroz kružno gospodarenje zgradama

i prostorom bilo kroz energetske obnove", dodao je ministar Bačić.

Ministar Erlić istaknuo je važnu ulogu gradova kao ključnih aktera u razvoju regionalnih zajednica, ističući da bez njih nije moguće postići ravnomjeran regionalni razvoj. Posebno je upozorio na značaj zajedničkog djelovanja u stvaranju zelenijih, otpornijih, pametnijih i tehnološki naprednijih urbanih sredina. S tim ciljem Vlada je pokrenula dosad najopsežniji program ulaganja u gradove, osiguravši više od 800 milijuna eura iz ITU mehanizma i Urbanog razvojnog fonda za projekte koji će transformirati gradove do 2030. Ministar je također najavio izmjene Zakona o regionalnom razvoju, kojima će se veće težište staviti na urbani razvoj. Planirane izmjene uključuju uvođenje odredbi iz Povelje o urbanom razvoju kako bi se ojačao zakonski okvir te omogućila učinkovitija komunikacija između Vlade i gradova. Time se želi osigurati kontinuirano praćenje rezultata urbanih politika i bolje sagledavanje specifičnih potreba gradova i njihovih područja. Zahvalio je gradonačelnicima i gradonačelnicama 22 ITU grada na njihovoj spremnosti za zajednički rad na promicanju urbanog razvoja u Hrvatskoj, što su potvrdili potpisivanjem Povelje.

Povelju su potpisali gradovi Bjelovar, Čakovec, Dubrovnik, Gospić, Karlovac, Koprivnica, Krapina, Osijek, Pazin, Požega, Pula, Rijeka, Sisak, Slavonski Brod, Split, Šibenik, Varaždin, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zadar i Zagreb.

U sklopu konferencije održane su i dvije panel-rasprave na temu gradova kao pokretača razvoja te Nacionalnog plana za stambenu politiku koje je moderirala državna tajnica Sanja Bošnjak, a predstavljen je i status Urbanog razvojnog fonda. U uvodnome dijelu konferencije okupljenima su se uz premijera Plenkovića, potpredsjednika Vlade i ministra Bačića i ministra Erlića obratili i gradonačelnik

Zagreba Tomislav Tomašević te predsjednik Udruge gradova i gradonačelnik Zaprešića Željko Turk. Prije početka konferencije ministri Bačić i Erlić su s ministricom kulture i medija Ninom Obuljen Koržinek i gradonačelnikom Tomaševićem obišli Paromlin, gdje se gradi novi društveno-kulturni centar vrijedan 94 milijuna eura, od kojih je 40 milijuna eura osigurano iz ITU mehanizma. ■

SMART DECARB – PROJEKT ZA DEKARBONIZACIJU JAVNIH ZGRADA I ENERGETSKU TRANZICIJU

U Karlovcu je početkom prosinca 2024. održana početna konferencija projekta *SMART DeCARB*, koji se provodi u sklopu programa prekogranične suradnje INTERREG Hrvatska-BiH-Crna Gora. Taj projekt vrijedan 1,32 milijuna eura, s bespovratnim sredstvima od 1,12 milijuna eura, usmjeren je na primjenu inovativnih rješenja za dekarbonizaciju javnih zgrada u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori. Nositelj projekta je *Regionalna energetska agencija sjeverozapadne Hrvatske* (REGEA), dok su partneri Karlovačka županija, *Razvojna agencija Unsko-sanskog kantona Bihać*, Grad Bihać te *Inovacijsko-poduzetnički centar Tehnopolis* iz Crne Gore.

Projekt *SMART DeCARB* uključuje razvoj digitalnih alata za upravljanje energetskim podacima javnih zgrada, optimiranje obnovljivih izvora energije te provođenje pilot-projekata. Pilot-aktivnosti planirane su u javnim zgradama u Karlovcu, Bihaću i Nikšiću, pri čemu će digitalni alati omogućiti praćenje energetske učinkovitosti, mapiranje javnih zgrada i optimiranje tehničkih rješenja za smanjenje emisija ugljika.

Vesna Hajsan Dolinar, zamjenica županice Karlovačke županije, istaknula je važnost tog projekta za Karlovačku županiju, koja kontinuirano ulaže u energetske

KRATKE VIJESTI

tranziciju. Županija je dosad provela brojne energetske obnove javnih zgrada i škola, čime su ostvarene znatne uštede energije. Uz planiranu izgradnju sportskih dvorana opremljenih fotonaponskim sustavima fokus projekta *SMART DeCARB* bit će na implementaciji digitalnih alata za upravljanje energetikom, mapiranje objekata i optimiranje tehničkih rješenja za dekarbonizaciju zgrada poput Mješovite industrijsko-obrtničke škole u Karlovcu. Projekt će se provoditi do kraja 2026., a kao rezultat bit će uspostavljena tri regionalna središta za podršku dekarbonizaciji, poznata kao *One Stop Shop* centri. Takva središta osigurat će stručnu podršku lokalnim vlastima, projektantima i investitorima u razvoju i primjeni rješenja za dekarbonizaciju. Kroz projekt *SMART DeCARB* Karlovačka županija želi postati primjer najbolje prakse u primjeni digitalnih alata za povećanje energetske učinkovitosti i smanjenje emisija, što će doprinijeti održivijemu razvoju cijele regije. ■

GRAD DUBROVNIK TREĆI PUT OSVOJIO TITULU NAJBOLJEGA HRVATSKOG SMART CITY GRADA

Grad Dubrovnik dobitnik je nagrade za najbolji grad u kategoriji *Smart City*, a priznanje je uručeno gradonačelniku Matu Frankoviću na svečanome proglašenju i dodjeli održanoj u Šibeniku, kojoj je prisustvovao i predsjednik Vlade RH Andrej Plenković.

Treći put Dubrovnik je nacionalni prvak u *Smart City* tehnologijama, a priznat je i na međunarodnoj razini kao jedan od lidera u implementaciji pametnih tehnologija te su mnogi projekti postali uzor drugim gradovima. Pametne tehnologije implementirane su radi unapređenja svih aspekata života u Dubrovniku, a među njima ističe se sustav *Vox Populi*, prvi mrežni model u Hrvatskoj za participa-

tivno budžetiranje kojemu se pristupa jedinstvenom prijavom putem sustava e-Građani, a koji služi svim građanima za sudjelovanje u odabiru/glasovanju projektnih prijedloga za realizaciju u njihovu gradskom kotaru ili mjesnome odboru. Na taj način gradska uprava uključila je građane u proces donošenja odluka u svojoj sredini.

Kako bi se smanjila gustoća prometa u kontaktnoj zoni oko povijesne jezgre, gradska uprava implementirala je tehničko i prometno-tehnološko rješenje. Postavljena je oprema koja uključuje videonadzor za regulaciju zaustavljanja i parkiranja turističkih autobusa i osobnih automobila (8 + 1) te je pokrenuta mrežna aplikacija *Bus Web Shop* za rezervaciju termina zaustavljanja vozila u zaštićenoj zoni. Rezervacija i plaćanje termina dolaska i zaustavljanja u zoni provode se na temelju raspoloživih vremenskih razdoblja, čime se znatno ubrzava proces na terenu te se smanjuju gužve i opterećenja na gradskim ulazima, a što vodi k održivome upravljanju prometom.

Među *Smart City* alatima koji se primjenjuju ističe se i digitalni *Dubrovnik Pass* koji služi kao zajednička ulaznica za najvažnije atrakcije grada, promiče kulturnu baštinu te omogućuje disperziju posjetitelja i rasterećenje najatraktivnijih znamenitosti, istodobno ostvarujući prihod. *Dubrovnik Pass* od svojeg uvođenja ostvaruje izvrsne rezultate, a u rujnu 2024. ostvaren je najveći mjesečni prihod.

Također se izdvajaju *Dubrovnik Visitors*, mrežna aplikacija za praćenje posjećenosti unutar povijesne jezgre, aplikacija za predviđanje broja posjetitelja te *Dubrovačko oko*, interaktivni alat Grada Dubrovnika za komunikaciju s građanima koji omogućava brži protok informacija i žurnu realizaciju manjih komunalnih popravaka. Uvedeni su i *Dubrovnik Smart Parking* te *Car Sharing*

usluga sa 100-postotnim električnim automobilima.

Svečano proglašenje i dodjela priznanja organizirani su u sklopu godišnje konferencije Dani regionalnoga razvoja i EU fondova, koja je održana u Šibeniku od 4. do 6. prosinca 2024. u organizaciji Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Na ovogodišnjoj konferenciji težište je stavljeno na mogućnosti koje pružaju sredstva iz EU-ovih fondova, a razgovaralo se i o povezanosti Hrvatske kroz EU-ove fondove, mogućnostima nastavka ulaganja u regionalni razvoj, poticanju održivog razvoja, budućoj suradnji regionalnih i lokalnih dionika, mogućnostima financiranja te razmjeni ideja i inicijativa. Ove je godine osmišljen i poseban program za poduzetnike. ■

ODRŽANA RADIONICA O CERTIFICIRANJU ODRŽIVOSTI

U Zagrebu je 26. studenoga 2024. održana završna radionica u sklopu projekta *Awareness raising and capacity building for stakeholders in the building sector – Implementing a system for assessing the sustainability of buildings for a future-oriented development in Croatia*, koji u partnerstvu provode *GBC Croatia* i DGNB. Cilj je projekta hrvatskome tržištu osigurati alat za projektiranje, izgradnju i korištenje održivog okoliša.

Radionica je započela predavanjem Marka Markiča, voditelja programa certificiranja u *GBC-u Croatia*, koji je predstavio rezultate dosadašnje implementacije DGNB sustava u Hrvatskoj. Presentacija je obuhvatila kataloge prevedenih kriterija, pregled DGNB projekata u Hrvatskoj te novu mrežnu stranicu namijenjenu akreditiranim osobama. Stranica DGNB konzultantima omogućuje pristup svim relevantnim dokumentima.

Levan Ekhvaia, menadžer za međunarodnu certifikaciju iz DGNB-a, predstavio

KRATKE VIJESTI

je novu verziju međunarodnih kriterija za nove zgrade te nove alate za certifikaciju. U drugome dijelu programa Alice Gerstner, savjetnica za certifikaciju zgrada u korištenju u DGNB-u, podijelila je nova saznanja u području certifikacije zgrada u upotrebi, a težište je bilo na dekarbonizaciji zgrada. U sklopu projekta katalozi kriterija DGNB sustava prevedeni su na hrvatski jezik, a organizirane su i radionice na kojima je istaknuta važnost implementacije elemenata održivosti u građevinske projekte. Osim toga istaknuta je potreba za objektivnim potvrđivanjem održivosti u građevinskome sektoru. ■

SVEČANA DODJELA NAGRADA AUTORIMA IDEJNIH ARHITEKTONSKIH RJEŠENJA ZA PROSTOR BELI KIPI U VARAŽDINU

U sklopu natječaja za idejno arhitektonsko rješenje prostora Beli kipi u Varaždinu, koji je bio otvoren tijekom ljetnih mjeseci, s rokom za predaju radova u rujnu, 19. studenoga održana je svečana dodjela nagrada autorima triju najbolje rangiranih idejnih rješenja. Natječaj je proveden u sklopu projekta *LIFEBauhausing Europe*, čiji je cilj revitalizirati prostor Beli kipi na rijeci Dravi u skladu s načelima Novog europskog Bauhauusa. Cilj je projekta stvoriti prostor za okupljanje lokalne zajednice te unaprijediti kvalitetu okoliša. Ocjenjivački sud, sastavljen od stručnjaka iz područja građevinarstva, arhitekture i zaštite okoliša, početkom listopada 2024. donio je odluku o najboljemu idejnom rješenju na temelju kriterija definiranih natječajem. Rješenja

su zatim rangirana prema uspješnosti u ispunjavanju zadanih kriterija.

Na svečanoj dodjeli nagrada, održanoj u Varaždinu, zamjenik gradonačelnika Miroslav Marković uručio je nagrade autorima pobjedničkih ideja. Prva nagrada dodijeljena je Matiji Cepanecu i Janku Jeliću iz *Arhitektonskog biroa Jelić*. Druga nagrada pripala je Kristini Škrokov, Svenu Vojnoviću i Veroniki Pomper iz *Ureda ovlaštene arhitekture Kristine Škrokov*, a treća nagrada uručena je Ivani Šprem i Dariju Ivanušecu iz tvrtke *MIVA HOME d.o.o.* Revitalizacija područja Beli kipi trebala bi dobiti puni zamah tijekom 2025., kada se planira početak pripremnih radova na realizaciji nagrađenih rješenja. ■

NAJAVA AKTIVNOSTI U SKLOPU PROJEKTA *INDICATE LIFE*

U sklopu 7. Središnje konferencije o održivoj gradnji, održane 21. studenoga 2024., koja je okupila više od tisuću stručnjaka u hibridnome formatu, održano je događanje povodom službenog pokretanja projekta *INDICATE LIFE*. Predavanje pod naslovom "Nacionalni akcelerator LCA podataka" je kroz pregled aktualnih pitanja povezanih s emisijama tijekom cijeloga životnog vijeka zgrade upoznalo širu stručnu javnost s ključnim pitanjima na koja projekt nastoji odgovoriti. Predstavljani su ciljevi usklađeni s revidiranom Direktivom o energetskim svojstvima zgrada, koja zahtijeva prilagodbu politika i praksi država članica prema novim odredbama. Projekt *INDICATE LIFE* službeno je započeo u listopadu 2024. početnim mrežnim sastankom, dok se nastavak aktivnosti

planira početkom 2025. na nacionalnim sastancima u Hrvatskoj, Austriji, Mađarskoj i Luksemburgu. Aktivnosti su usmjerene na uspostavu metodologije za praćenje cjeloživotnog ugljika (WLC) te na rješavanje problema nedostatka podataka potrebnih za donošenje strateških odluka i politika.

Cilj je projekta smanjenje emisije operativnog i ugrađenog ugljika kroz bolje odluke o dizajnu zgrada, izbor materijala i prakse gradnje. Time se politički akteri i industrija potiču da se aktivno suoče s izazovima cjeloživotnog ugljika, ključno doprinoseći smanjenju klimatskog utjecaja nove gradnje i obnove. Na nacionalnoj razini projekt u Hrvatskoj okuplja vodeće stručnjake, uključujući one iz Energetskog instituta *Hrvoje Požar* i s Građevinskoga fakulteta u Zagrebu, koji zajednički rade na stvaranju metodoloških i podatkovnih temelja potrebnih za praćenje WLC-a.

INDICATE LIFE promiče suradnju između industrije, akademske zajednice i državne uprave u cilju ubrzanja promjena u politici i industriji, temeljenih na pouzdanim podacima. Jedan je od ključnih ciljeva uklanjanje nedostatka informacija potrebnih za preciznu procjenu životnog ciklusa zgrada te postavljanje osnove za učinkovite propise o WLC-u. Projekt također uspostavlja platformu za razmjenu znanja između stručnjaka iz implementacijskih zemalja i vodećih EU-ovih stručnjaka. Ta suradnja doprinjet će izgradnji prijeko potrebne kvantitativne baze podataka, koja će olakšati usuglašavanje politika i ciljeva na razini EU-a te pomoći državama članicama u postupnome pooštavanju dekarbonizacijskih mjera do 2050.

www.casopis-gradjevinar.hr